
РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

УДК 332.122:336.712(045)

Гаврилко Т.О., Білковська Д.І.

РЕГІОНАЛЬНІ РИНКИ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ

У статті досліджені класифікаційні види і фактори впливу на розвиток національних ринків банківських послуг, а також аргументовані визначальні характеристики, які сприяють визначенню значення розвитку регіональних ринків банківських послуг для регіону та регіональної економіки в цілому.

Ключові слова: регіон, регіональний ринок банківських послуг, класифікаційні види регіональних ринків банківських послуг, фактори впливу на розвиток національних ринків банківських послуг, значення розвитку регіональних ринків банківських послуг.

В статье исследованы классификационные виды и факторы влияния на развитие региональных рынков банковских услуг, а также аргументированы выделяющие характеристики, способствующие определению значения развития региональных рынков банковских услуг для региона и региональной экономики в целом.

Ключевые слова: регион, региональный рынок банковских услуг, классификационные виды региональных рынков банковских услуг, факторы влияния на развитие региональных рынков банковских услуг, значение развития региональных рынков банковских услуг.

Постановка проблеми. Банківська діяльність є складною і багатогранною сферою економічної системи. Дія її вивчення та розвитку обхідно застосовувати наукові підходи, які будуть полягати не тільки у пошуку шляхів вирішення існуючих проблем, а й у виявленні можливих активних напрямків розвитку. Слід зазначити, що діючий ринок банківських послуг формується головним чином з регіональних ринків.

В даний час важливе місце займає питання вивчення та дослідження регіональних ринків банківських послуг, їх ролі для розвитку Нону. Адже розвиток банківського бізнесу на регіональному рівні в значній і впливає на перспективи розвитку економіки регіону. Без розуміння характеристик немає сенсу сподіватися на те, що банківський ринок вийде за межі традиційного механізму перерозподілу

грошових коштів та не дієвим суб'єктом, працюючим на регіональний розвиток.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичними проблемами деяких регіональних аспектів функціонування банківської сфери займалися зарубіжні та вітчизняні науковці: Бернштам Е.С., Лузанов А.Н. [1], Брітченко І.Х. [2], Герасимчук З.В., Корецька Н.І. [3], Гладкова С.Б. [4], Люзьяк М.Е. [5]. Чинники, котрі впливають на фінансовий аспект регіональної банківської системи, досліджувала і Стойка В. С [6]. Названими вченими не було проведено комплексне вивчення регіональних ринків банківських послуг. Враховуючи вищевикладене, слід більш детально проаналізувати смисловий зміст регіонального ринку банківських послуг для визначення напрямків його подальшого розвитку.

Мета статті. Метою статті є вивчення та дослідження значення регіональних

ринків банківських, послуг, їх ролі для розвитку регіону; визначення та аналіз пріоритетних видів регіональних ринків банківських послуг; дослідження факторів впливу, які дозволять створити передумови ефективному розвитку банківської сфери.

Виклад основного матеріалу. Під регіональним ринком банківських послуг пропонуємо розуміти сукупність соціально-економічних взаємовідносин між суб'єктами ринку, які формуються на просторово впорядкованих територіях – регіонах під впливом наявних споживачів регіону, територіальної спеціалізації і полягають в обміні, розподілі, споживанні специфічних продуктів банківської діяльності – банківських послуг. Регіональний ринок банківських послуг доцільно розглядати під кутом його залежності від територіального розміщення, як поточного або існуючого, так

і перспективного чи майбутнього. Саме територіальні фактори здійснюють значущий вплив на функціонування та розвиток регіональних ринків банківських послуг і сприяють досягненню соціального та економічного ефекту.

Необхідно розглянути питання визначення та аналізу пріоритетних видів регіональних ринків банківських послуг. Існує безліч підходів до виділення видів ринків, які пов'язуються з різнобічними поглядами вчених.. Тому особливої уваги заслуговує дослідження питань впорядкованості та змістовного наповнення регіональних ринків банківських послуг. В залежності від їх видів виникає можливість подальшого аналізу і визначається спрямованість їх раціонального використання. Розгляд сукупності можливих класифікацій, проведених за різними критеріями і ознаками, дозволяє ство-

Таблиця 1

Класифікація видів регіональних ринків банківських послуг

Критерій	Ознака
За масштабом території	- регіональні (ринки адміністративно-територіальних утворень); - національні; - міжнародні
По територіальній спеціалізації	- ринки індустріальних регіонів; - ринки сільськогосподарських регіонів
За власникам банківських капіталів регіону	- іноземні; - вітчизняні; - державні
За інституційною ознакою	- банківські та небанківські установи; - держака: - юридичні особи; - фізичні особи;
За продуктивною структурою банківських послуг регіону	- депозитні; - кредитні; - розрахункові; - касові тощо
За типом конкурентних структур регіону	- чиста конкуренція; - монополістична конкуренція; - олігополія; - чиста монополія
По групах споживачів регіону	- ринок суб'єктів господарювання; - ринок фізичних осіб; - державний ринок; - ринок фінансово – кредитних установ

рити цілісне, всеосяжне уявлення про регіональні ринки банківських послуг. Пропонуємо розглянути класифікацію видів регіональних ринків, виходячи з першочергової значущості території. Дані надані в табл. 1. Класифікація видів регіональних ринків банківських послуг з урахуванням їх територіальних особливостей відкриває нові підходи та можливості. Саме відштовхуючись від першоджерела територіального походження регіональних ринків банківських послуг – регіонів, можна здійснювати подальші дослідження щодо забезпечення їх раціонального становлення та ефективного розвитку.

Важливим завданням виступає визначення факторів, які мають найбільш вагомий вплив і сприяють становленню та функціонуванню регіональних ринків банківських послуг, націлюють на розробку шляхів їх подальшого удосконалення та розвитку. Види цих факторів представлені в

На розвиток регіональних ринків банківських послуг впливають фактори, які беруть початок з регіону, як місця їх виникнення, дії на функціонування.

Дослідження факторів впливу дозволить створити передумови, спрямовані на розвиток банківської сфери, що приносить користь регіону і його населенню, тим самим посилюючи регіональну економіку. Раціональна спрямо-

ваність дії факторів, що впливають на розвиток регіональних ринків банківських послуг, стане, у свою чергу, запорукою високих результатів і стабільного розвитку економіки регіону.

Всі перераховані вище об'єкти разом із притаманними їм факторами впливу, об'єднуючись, складають єдину систему факторів впливу на розвиток регіональних ринків банківських послуг.

Пропонуємо основні напрямки перетворення діяльності регіональних банків:

1. Відбір областей діяльності: регіональні банки повинні чітко визначити свої конкурентні переваги: участь у місцевій економіці, робота в тісному контакті з місцевою адміністрацією, мобільність, нові технології тощо.

2. Оптимізація і клієнтоорієнтованість: оптимізація – вироблення стандартизованих і об'єктивних критеріїв для банківських продуктів розробка баз даних, уніфікація систем аналізу та контролю. Банківські продукти повинні стати ефективними і клієнтоорієнтованими. Стандартизація банківських продуктів, сучасні інформаційні технології, створення похідних продуктів дозволить мінімізувати витрати і ризики.

3. Мінімізація витрат і максимізація прибутку: підвищення розміру капіталу, субординоване кредитування, конгломерація можуть надати регіональним бан-

Таблиця 2

Характеристика факторів, що впливають на розвиток регіональних ринків банківських послуг

Назва фактора	Складова характеристика
Територіальні	- географічне положення; - територіальна спеціалізація; - структура споживачів регіону
Економічні	- галузева структура регіону; - доходи населення; - економічна стабільність - фінансові можливості; - ринкова кон'юнктура; - конкурентні типи ринку
Організаційні	- загальна та спеціальна інфраструктура; - структура форм власності банківського капіталу

кам додаткові шанси завдяки концентрації сил, вдосконаленню послуг на шляху до регіональної переваги в обсягах капіталу, виникненню ефекту синергії.

4. Правильність фокусування на обраних областях діяльності як результат високої комунікативної здібності: жоден регіональний банк не в змозі бути присутнім у всіх сферах банківського бізнесу. Застосування аутсорсингу та інсорсингу, об'єднання сил регіональних банків в подібних напрямках дозволить їм завжди залишатися конкурентоспроможними. Банкам необхідна відкритість обраної сфери діяльності і, відповідно, ясні формулювання, включаючи інформацію про тенденції до об'єднання і взаємозалежності різних видів діяльності. Регіональні банки повинні чітко визначати цілі і відмовлятися від використання тільки власних сил в тих випадках, коли критична величина не може бути досягнута.

5. Вибір внутрішніх інструментів в комплексному менеджменті: регіональний банк, концентруючись, повинен виявляти відкритість, розпоряджатися надійною, контролюючою інформаційною системою управління витратами і прибутком, володіти стандартизованими продуктами і послугами, сегментованими ринками і високомотивованим персоналом.

Регіональним банкам необхідно більше уваги приділяти питанням менеджменту, особливо матеріального стимулювання співробітників. Недолік висококваліфікованих кадрів у місцевих банках викликаний відсутністю ефективної системи стимулювання, що провокує менеджерів

нарощувати короткострокову прибутковість на шкоду довгострокової стійкості банку.

Необхідно урізноманітнити свої послуги і зробити банківські продукти зрозумілими і доступними для споживача для забезпечення конкурентоспроможності по відношенню до небанківських інститутів (страхових компаній, інвестиційних фондів, які теж освоюють банківський бізнес), сервіс яких останнім часом привертає все більше клієнтів. Для реалізації цих завдань слід модернізувати діючі відносини банку і клієнта.

Висновки. Поглиблене вивчення сутності регіонального ринку банківських послуг сприятиме:

- зародженню кардинально нового підходу, орієнтованого на дослідження та вивчення, в першу чергу, територіальних особливостей, які й визначатимуть спрямованість розвитку регіональних ринків банківських послуг,
- раціональному забезпеченню наявних споживачів регіону банківськими послугами, виходячи з їх необхідності;
- подальшому удосконаленню механізму територіального маркетингу дач розвитку регіонального ринку банківських послуг.

Ефективний і послідовний процес пошуку шляхів вирішення перелічених питань створить умови для ефективного їх розвитку на рівні регіонів. При цьому слід зазначити, що тільки розуміючи всю змістовну місткість поняття регіонального ринку банківських послуг, можна забезпечити результативність діяльності регіональних банків і сформувати комплексну спрямованість на розвиток соціально-економічної системи регіону.

Список використаних джерел:

1. Бернштам Е.С., Лузанов А.Н. Региональные аспекты организации и государственного регулирования банковской сферы: зарубежный и российский подходы / Е.С. Бернштам, А.Н. Лузанов. – М.: Эдиториал УРСС, 2001. – 104 с.
2. Брітченко І.Г. Формування та функціонування регіонального банківського ринку кознапства [Текст]: автореф. лис. д-ра екон. наук: 08.02.03 / І.Г. Брітченко; Донецьк. держ. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського. – Донецьк, 2005. – 36 с. – Б. ц.

3. Герасимчук З. В., Корецька Н. І. Територіальна організація банківської системи регіонів України: оцінка та стратегії забезпечення її раціональності : монографія / З. В. Герасимчук, Н. І. Корецька; Луц, нац. техн. ун-т. – Луцьк, 2010. – 305 с. – Бібліогр.: 230 назв. – укр.

4. Гладкова С.Б. Региональный рынок розничных банковских услуг: тенденции и факторы развития: автореферат дис. на соискание уч стеч. канд. экон наук: спец. 08.00.10 «Финансы, денежное обращение и кредит» / С.Б. Гладкова. – Санкт-Петербург. 2007. – 20 с.

5. Люзьяк М.Е. Розробка індикаторів виміру економічної ефективності програм фінансового оздоровлення банківського сектору / М.Е. Люзьяк, Г.М. Чеплюк // Вісник Університету банківської справи НБУ. – 2011. – №3(12). – С. 18-21.

6. Стойка В. С. Функціонування і розвиток регіональної банківської системи: дис. на здобуття наук, ступеня канд. экон. наук : 08.00.08 (Гроші, фінанси і кредит» / Стойка В.С. – Ужгород. 2011. – 196 с.

Gavrilko T.O., Bilkovska D.I.

REGIONAL MARKETS OF BANKING SERVICES

Banking is a complex and multifaceted scope of economic system. It is necessary to study and apply scientific development approach that will include not only the search for solutions to the existing problems, but also it will identify many possible areas of effective development. It should be noted that the current banking market is mainly formed of regional markets.

The banking system of the region is formed by the lenders that meet certain quantitative and qualitative requirements. Thus their adequacy is measured in relation to conditions of specific areas. The main reference is the volume of the population's needs according to banking services.

Today it is very important to study and research of the regional markets role of banking services, their place for development of given region. No doubts that the banking business at regional level greatly affects the prospects of economic development of the region. Without understanding of the essential characteristics it is no sense to hope that the banking market will go beyond traditional redistribution of funds, and will be effective subject to working on regional development.

There are various approaches to define market type associated with diverse views of scientists. Therefore, special attention should be paid to study the issues of order and content of regional banking market. The possibility of further analysis and determination depends on their types and peculiarities of their usage and management. Consideration of possible classifications collectively conducted by various criteria and features creates a holistic, comprehensive understanding of the regional banking market.

An important task is to search the factors that have the most significant impact and contribute the establishment and functioning of regional markets, banking, targeting to develop ways of further improvement and development.

Depth study of the regional banking market nature will contribute to different items such as: the beginning of fundamentally new approach, based on the research and study in the first place, territorial characteristics, which determine the direction and development of regional markets for banking services; ensuring rational existing consumer banking services in the region, based on their need; further improvement of the regional marketing mechanism for the regional banking key development.

Keywords: region, regional market of banking services classification types of regional banking markets, influence on the development of national markets of banking services to the development of regional markets, banking services.